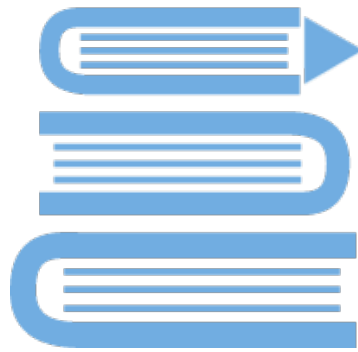

ExamLearn.ie

Mo Ghrása (Idir Luibíní)

Mo Ghrása (Idir Luibíní)

Ie Nuala Ní Dhomhnaill

- Níl mo ghrá-sa (*My love*)
- Mar bhláth na n-airní (*is not like a blackthorn*) blossom
- a bhíonn i ngairdín (*that one finds in a garden*)
- (nó ar chrann ar bith) (*or on any tree*)
- is má tá aon ghaol aige (*and if he has any relationship*)
- le nóiníní (*with daisies*)
- is as a chluasa a fhásfaidh siad (*it's that they will grow from his ears*)
- (nuair a bheidh sé ocht dtroigh síos) (*when he'll be eight feet under*)
- ní haon ghlaise cheolmhar (*his eyes are no stream of green*)
- iad a shúile
- (táid róchóngarach dá chéile ar an gcéad dul síos) (*they're too close to each other for starters*)
- is más slim é síoda (*and if silk is smooth*)
- tá ribí a ghruaige (*his tufts of hair*)
- (mar bhean dhubh Shakespeare) (*are like a black-haired woman of Shakespeare's*)
- ina wire deilgní. (*thorny wires.*)
- Ach is cuma sin. (*But that doesn't matter.*)
- Tugann sé dom úlla (*He gives me apples*)
- (is nuair a bhíonn sé i ndea-ghiúmar caora fíniúna.) (*And when he's in good humour grapes.*)

Saol agus Saothar an Fhile

Saol

- Rugadh i Lancashire Shasana í sa bhliain 1952.
- Chuaigh sí chun cónaí lena haintín i gCiarraí ar feadh cúpla bliain nuair a bhí sí cúig bliana déag d'aois.
- Ba as Corca Dhuibhne dá tuismitheoirí.
- Bhain sí céim amach sa Ghaeilge agus sa Bhéarla i gColáiste na hOllscoile, Corcaigh.
- Bhí sí ina bhall de fhilí INNTI agus í ar an Ollscoil.
- Is ball d'Aosdána í.

Saothar

- Foilsíodh cuid mhaith leabhar dá cuid, ina measc *An Dealg Draighin* (1981), *Féar Suaithinseach* (1984), *Pharaoh's Daughter* (1990) agus *Cead Aighnis* (1999).

Téamaí

An Nádúr

Tá téama an nádúir go mór chun tosaigh sa dán seo. Déanann an Domhnallach an-chuid comparáidí idir a fear agus gnéithe éagsúla den dúlra. Ach ní comparáidí fabhracha iad seo don mhórchuid!

Tosaíonn an dán ar na línte: "Níl mo ghrá-sa / mar bhláth na n-airní / a bhíonn i ngairdín / (nó ar chrann ar bith). Go hiondúil nuair a luaitear an timpeallacht i ndánta, is chun samhail a dhéanamh faoina háilleacht.

Ach castar an teoiric sin bun os cionn sa dán seo, deirtear nach bhfuil an fear bocht seo leis chomh maith leis an saol nádúrtha álainn. An t-aon uair a fhásfaidh nóiníní as a chluasa ná "(nuair a bheidh sé ocht dtroigh síos)"!

Grá agus Greann

Is aoir atá sa dán seo ar bhealach. Bíonn an file ag spochadh as na nósanna míréalaíocha a fheictear go minic sna seandánta grá, cosúil leis na cinn ó Shakespeare. Déantar áibhéil amach is amach ar cé chomh dathúil is atá do ghrágheal sna dánta seo. Ach a mhalairt a dhéantar sa dán seo. Deir Ní Dhomhnaill nach bhfuil a "ghrá-sá" dathúil in aon slí: "ní haon ghlaise cheolmhar / iad a shúile / (tá siad róchóngarach dá chéile / ar an gcéad dul síos)".

Caitheann sí amach a thuilleadh maslaí faoi thíos tríd an dán. Ach léiríonn sí an teachtaireacht is tábhachtaí sa véarsa deireanach. Ní raibh sí ach ag magadh an t-am ar fad. Agus tá grá acu dá chéile, cé nach bhfuil sé ar an duine is áille ar domhan. Caitheann sé go maith léi, rud atá níos luachmhaire ná áilleacht fhisiciúil i gcuidreamh.

Teicníochtaí

Áibhéil

Téann an file thar fóir i ngach véarsa maidir leis an gcur síos a thugann sí ar a fear céile. Ní leor a rá nach bhfuil a fear céile "mar bhláth na n-airní / a bhíonn i ngairdín", deir sí díreach ina dhiaidh "(nó ar chrann ar bith)". Go hiondúil úsáidtear an t-urtheilgean i ndánta chun moltaí arda a thabhairt do dhaoine. Ach is ar mhalairt éifeachta a úsáideann an Domhnallach an teicníc sin sa dán seo.

Baineann sé sin stangadh asainn. Níor chuala mé i ndán roimhe seo go raibh súile "róchóngarach dá chéile / ar an gcéad dul síos". Faighimid amach ar deireadh nach bhfuil sí ach ag magadh. Ach cuireann an teicníc seo sinn ag machnamh fós féin. Faoi na nósanna a bhíonn ag dánta grá traidisiúnta, agus an chaoi a gcruthaíonn siad foirfeacht nach bhfuil réalaíoch.

Íomhánna Glé

Tugann an file cur síos den chéad scoth dúinn ar an gcuma fhisiciúil nó ar an *droch_chuma fhisiciúil atá ar a fear*. "*tá ribí a ghruaige / (mar bhean dhubh Shakespeare) / ina_wire* deilgní". Is féidir linn gruaig mhínéata an fhir a shamhlú go héasca, agus iad ina *wires*.

Tá sé níos fusa dúinn dá bharr íomhá den fhear seo, atá gránna de réir chur síos an fhile, a shamhlú inár n-intinn. Agus is féidir linn dul i ngleic leis an dán seo níos fearr mar gheall air seo. Ar bhealach, is láidre an cur síos diúltach seo nar mar a bheadh cur síos foirfe. Mar is deacair dúinn daoine inár saolta atá gan smál a shamhlú lasmuigh de réalta scannáin. Tá sé níos éasca b'fhéidir scigphictiúr (caricature) a shamhlú de thréithe a fheicimid i ndaoine éagsúla gach lá.

Meafar

Is meafar atá sa dán seo don ghrá réalaíoch ar chóir dúinn bheith ag súil leis. Bheadh sé deacair ar an bhfear seo bheith chomh holc leis an gcur síos a thugtar dó sa dán. Is dócha nach bhfuil sé chomh gránna sin go réalaíoch.

Ach nochtáitear an ní is tábhachtaí sa véarsa deireanach "Tugann sé dom / úlla / (is nuair a bhíonn sé i ndea-ghiúmar / caora finiúna)". Ní hé an rud atá i gceist ag an bhfile anseo ná go bhfuil saintaithí ag an bhfear maidir le soláthar torthaí (cé go mb'fhéidir go bhfuil).

Is éard atá i gceist leis na línte seo ná gur féidir leis an bhfear aire a thabhairt di agus caitheamh léi mar is ceart. Go bhfuil sé grámhar agus cineálta. An teachtaireacht a thugtar leis seo ná nach féidir le gach éinne bheith ina maincíní, ach gur féidir bheith i do dhuine maith agus cúram a thabhairt do na daoine a bhfuil tú i ngrá leo.

Meadarach

Cleachtaítear saorvéarsaíocht scaoilte sa dán seo. Níl ach sampla amháin d'uaim sa dán sa líne "Is más slim é síoda".

Tá roinnt rann ar chuid línte ach ní bhaineann aon struchtúr cinnte leo.

Mothúcháin

Grá

Dán grá aisteach atá anseo sa chaoi is go gcaitheann an file an chuid is mó den dán ag cáineadh a ghrágheal. Ach teastaíonn ó Nuala Ní Dhomhnaill an buanchruth atá ann maidir leis na seandánta grá míréalaíocha a athrú.

Mar sin ceiliúrann an dán seo grá na ngnáthdhaoine. Daoine nach bhfuil a chuid fiacra iomlán díreach, nach bhfuil céad faoin gcéad tanaí ná láidir. Cé nach mbeidh portráidí áille á dtarraingt de na daoine seo, ní chiallaíonn sé sin nach féidir le grá bheith acu dá chéile.

Is smaoineamh an-rómánsúil é seo, nach bhfuil an chuma sheachtrach a bhíonn ar dhaoine leath chomh tábhachtach lena bhfuil ina gcroí istigh. "Ach is cuma sin / tugann sé dom úlla".

Greann

Cuireann an dán mé sna trithí ag gáire. Déanann an chuid atá idir lúbíní i ngach véarsa cáineadh breise faoin bhfear bocht. Taitníonn an dara véarsa liom ach go háirithe: "Is má tá aon ghaol aige / le nóiníní / is as a chluasa a fhásfaidh siad / (nuair a bheidh sé ocht dtroigh síos)". Ní leor a rá go bhfuil an fear chomh salach go bhféadfadh bláthanna fás as a chluasa, úsáidtear dúghreann anuas air seo lena rá go dtarlódh a leithéid agus é marbh!

Tá na maslaí seo ar fad greannmhar ar dhá chúis. Ar an gcéad dul síos, ní bhímid ag súil lena leithéid i ndán grá, mar sin, cuireann sé iontas orainn. Ach chomh maith leis sin, tuigimid ag deireadh an dáin nach bhfuil an file ach ag magadh, agus mar sin nach bhfuil aon drochthoil ann, go bhfuil sí díreach ag iarraidh pointe a chur trasna.

Déistin

Éiríonn leis an dán seo dul i gcion orainn ar leibhéal doimhin. Tá cuid de na híomhánna a thugtar míchompordach le samhlú, ach fanann siad linn níos láidre dá bharr. Níl sé deas, mar shampla, bheith ag cruthú pictiúr i d'aighe de shúile atá "róchóngarach dá chéile".

Ní bhíonn fonn orainn é sin a dhéanamh go hiondúil. Ach éiríonn leis an dán éifeacht níos práinní bheith aige orainn dá bharr, agus is mó an chuimhne atá againn ar nithe gránna mar seo nar a bheadh againn ar ghnáthrudáí.